

Mykolo Marcinkevičiaus ligoninė – už saugų vaistų vartojimą

Mykolo
Marcinkevičiaus
MM
LIGONINĖ

Higienos
institutas

Mykolo Marcinkevičiaus ligoninė siekia žengti žingsnį saugesnio vaistų suvartojimo keliu. Gydomo įstaiga dalyvauja projekte „Antimikrobinio atsparumo valdymo plėtojimas“, kurio metu stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigose diegiamas antimikrobinų vaistų vartojimo valdymo bandomasis modelis.

Kad pokytis neliktų tik dokumentuose, o taptų kasdienės veiklos rutina, projektą kuruojanti ligoninės direktoriaus pavaduotoja medicinai Henrieta Dabkuvienė mini nors ir nelengvus, bet neabejotinai pasiteisinusius darbus: kompiuterinių programų diegimą, personalo mokymus, racionalų antimikrobinų vaistų vartojimą gerinančių intervencijų ir rekomendacijų įdiegimą, proceso kontrolę.

„Miškas bausis tol, kol jį neįėjini“, – įsitikinusi H.Dabkuvienė.

Mykolo Marcinkevičiaus ligoninės

direktoriaus pavaduotoja medicinai Henrieta Dabkuvienė:

- Tinkamai paskirtas ir tinkamai suvartotas vaistas lemia paciento sveikatą. Dirbame dėl pacientų gerovės. Mūsų diegiama sistema įgalina dar ir dar kartą apgalvoti, ar pacientui tikrai reikalinga paskirti antimikrobinų vaistų – jau pastebime, kad antibiotikų suvartojimas smarkiai sumažėjęs.

svarbu stebėti ir kontroliuoti antimikrobinų vaistų vartojimą.

Antimikrobinis atsparumas kelia rimtą grėsmę šiuolaikinės visuomenės sveikatai. Mat tai gali sumažinti gydymo efektyvumą ir padidinti atsparių mikroorganizmų sukeltų infekcijų paplitimą. ES Tarybos iškeltas tikslas Lietuvai 9 proc. sumažintas antibiotikų suvartojimas iki 2030 m. (14,7 VTD/1000-čiui gyventojų per dieną). Lietuvoje Higienos institutas nuolat stebi antibiotikų suvartojimą ir infekcijų paplitimą.

Higienos instituto duomenimis, 2023m. antimikrobinų preparatų suvartojimo rajoninėse ligoninėse vidurkis siekė 354,2 VTD/1000-čiui lovdieniu, o M. Marcinkevičiaus ligoninėje – 260,6 VTD/1000-čiui lovdieniu. M. Marcinkevičiaus ligoninėje vykdomos antibiotikų politikos tikslas – racionalaus antimikrobinų preparatų suvartojimo gerinimas.

Neracionalus antibiotikų suvartojimas yra svarbus veiksnys, lemiantis atsparių mikroorganizmų paplitimą.

Higienos instituto duomenimis, bendras hospitalinių infekcijų paplitimas nedaug sumažėjo nuo 3,6 proc. 2024 m. iki 3,5 proc. 2025 m. – bendrojo pobūdžio ligoninėse siekė 3,9 proc., palaiškomojo gydymo ir slaugos ligoninėse – 3,3 proc., specializuotose ligoninėse – 0,8 proc.

Lietuvoje hospitalinių infekcijų paplitimo vidurkis buvo mažesnis už ES vidurkį ir siekė 4 proc. Tačiau kai kurie infekcijų prevencijos ir kontrolės rodikliai yra gerokai prastesni už ES vidurkį, todėl būtina toliau stiprinti antibiotikų vartojimo kontrolę ir infekcijų prevenciją.

Taigi, kaip aiškina pašnekovė, siekiant kovoti su antimikrobinu atsparumu, Higienos instituto šiuo metu ir įgyvendina minėtą projektą. Jis finansuojamas valstybės biudžeto ir Europos socialinio fondo lėšomis, jam skirta 4,4 mln.

eurų. Projekto vykdymo laikas – 84 mėn. (2023–2029 m.)

„Nors Lietuvoje antimikrobinio atsparumo situacija kol kas dar nėra kritinė, būtina nuolat stebėti ir stiprinti antibiotikų suvartojimo kontrolę ir infekcijų prevenciją, kad užtikrintume veiksmingą prieinamą gydymą visuomenei ateityje“, – sako H.Dabkuvienė.

Nauji iššūkiai vienija komandą

Minėtą projektą savo rankose laiko gydymo įstaigoje sudaryta septynių specialistų grupė. Viena jų – ligoninės direktoriaus pavaduotoja slaugai Renata Giliun. Ji prisipažįsta – įvesti naują tvarką trūkdė slaugytojų pasipriešinimas – juk šiems atsirado papildomo darbo.

„Prie ir taip nelengvo slaugytojų darbo papildomai prisidėjo naujų atsakomybių: vaistus dar atidžiau sutikrinti, procesus papildomi peržiūrėti, pakontroliuoti vienas kitą, ar viskas surašyta laiku. Be to, mūsų ligoninėje dirba ir vyresnio amžiaus slaugytojų personalas, ir jiems šiek tiek sunkiau priimti naujoves. Laimė, iššūkiai įveikiami greitai – tai mobilizuoti padeda kartu dirbantys jaunimas. Jie lengvai perima funkcijas, susijusias su kompiuterinėmis programomis, atlieka techninį darbą, tad darbai gydymo įstaigoje lieka sustyguoti, komanda „susizaidusi“.

Kadangi ligoninės kolektyvas draugiškas – laimėjo mūsų pozityvumas. Diegiant naują darbo procesą, komanda tik sustiprėjo. Komandinis darbas vienas kitą leidžia papildyti: jei kuris nors iš mūsų kokį procesą praleidžia, kolega pataiso, primena, paragina. Suprantame, kad dirbame dėl paciento gerovės – pacientai vaistų dozes gauna laiku, jos nustatomos tikslios. Tai užtikrinti leidžia sustiprintas patikrinimas“, – kaip pavyko susidoroti su iššūkiais, pasakoja R.Giliun.

Tiesiogiai prie naujos tvarkos prisidedanti ir ją kontroliuojanti Vidaus ligų skyriaus vyr. slaugos administratorė Irena Radulevičė taip pat atvira – dabar darbo ištis padaugėjo, tačiau, kai žinai dėl ko tai darai, ir priekį veda nauda, kuria tiki.

„Vaistų dalinimas išlieka toks pat, tiesa, darbą apsunkina papildomas monitoravimas: sutikrinti procesus ir kompiuteryje, ir spausdintame sąrašė. Nėra patogų, tačiau greitu metu turėsime specialius įrenginius – skanerius, kurie darbus turėtų supaprastinti“, – viliasi I.Radulevičė.

Apie darbų seką ir to naudą pasakoja R.Giliun: „Į skyrių atvežami vaistai vyr. slaugos administratorės yra užpajamuojami ir skyriuje užregistruojami. Dabar ji kiekvieną vaistų pakuotę turi nuskanuoti ir taip užpajamuoti. Išgydysime nešiojama muosius kompiuteriu, kurie kartu bus sinchronizuoti su specialiais skaneriais. Procedūriniam kabinetė slaugytoja nusiskaus vaistų dėžutės barkodą, kas leis užvirsti ir sekti vaistų suvartojimą: iš ku-

Tuo tarpu vyresnioji slaugos administratorė Oksana Stanulevičė akcentą deda į naudą pacientui bei visuomenei: „Žmonės taip mažiau naudos vaistų. Neretai jie yra vartojami be reikalo. Gydytojai vaistus skirs atsakingiau.“

Gydytojas geriatras Antanas Česnulevičius noriai naudojasi informacinėmis technologijomis ir tikisi, kad pilnai išvystytas įdiegtas modulis bus naudingas ir gydytojui, ir pacientui.

„Labai gerai, kad pagaliau imame dirbti su technologijomis, vis dėlto negerai tai, kad tai vis dar dubliuojame „į popierius“. Sistema nesudėtinga, tačiau joje daug spaudimo, daug rašymo, o norėtusi vieną klavišą spustelėti, – juokauja gydytojas, nekantraujantis, kad ligoninėje būtų greičiau plėtojamos pažangios techninės naujovės. – Taip turėsime daugiau laiko skirti pacientams.“

Sistema dar testuojama – kantrybės!

Vidaus ligų skyriaus gydytoja Irena Mironova pasiguodžia – informacinė vaistų sekimo sistema dar stringa. Tai apsunkina kasdienį darbą, duomenis tenka įvedinėti ir ranka.

Informacinių technologijų specialistas Edvinas Bičkauskas:

Projektas iš tiesų padovanojo įstaigai nemažai techninių iššūkių. Informacinių technologijų sistemą teko integruoti su vaisto suvartojimo sistema, buhalterine apskaitos sistema. Iki šiol funkcijos, kuri leistų sekti vaistų likučius, neturėjome. Tam turėjome tiesiog rankiniu būdu atsidadyti spintą ir vaistus persiskačiuoti. Vaistų apskaitos moduliui įdiegti užduotis buvo pavesta IT kompanijai, laimėjusiai konkursą, kiti darbai – ligoninės žinioje.

„Vaistų dalinimas išlieka toks pat, tiesa, darbą apsunkina papildomas monitoravimas: sutikrinti procesus ir kompiuteryje, ir spausdintame sąrašė. Nėra patogų, tačiau greitu metu turėsime specialius įrenginius – skanerius, kurie darbus turėtų supaprastinti“ – pasakoja Mykolo Marcinkevičiaus ligoninės Vidaus ligų skyriaus vyr. slaugos administratorė Irena Radulevičė.

„Paliatyvios slaugos skyriaus vedėjas, vidaus ligų gydytojas Audrys Skliutas – Perspektyvą regiu – sistema pati pasiūlo vaistus, kurie pacientui turi būti paskirti, tad nereikia papildomai galvoti ir maišyti, kur kokie vaistai, kam tinkami. Sistema pati pasiūlo vaistų variacijas ir dozes. Mažėja klaidų tikimybė. Dar viena nauda, kad gydytojo paskirtą vaistą slaugytojai gali matyti nuotoliu sistemoje savo poste, nebereikia nešioti popierinių išrašų.“

Mykolo Marcinkevičiaus ligoninės kolektyvui susidraugavus su nauja vaistų vartojimo stebėsenos sistema, pastangos, kurių jiems prireikė, buvo vertos turimo rezultato.

suvartojimo sistema, buhalterine apskaitos sistema. Iki šiol funkcijos, kuri leistų sekti vaistų likučius, neturėjome. Tam turėjome tiesiog rankiniu būdu atsidadyti spintą ir vaistus persiskačiuoti. Vaistų apskaitos moduliui įdiegti užduotis buvo pavesta IT kompanijai, laimėjusiai konkursą, kiti darbai – ligoninės žinioje“, – pasakoja jis.

E.Bičkauskos atsakomybėje liko administracinis darbas, darbuotojų mokymas.

„Ligoninėje turime nemažai vyresnio amžiaus darbuotojų, kurie su kompiuteriu draugauja menkai. Mano tikslas jiems padėti susipažinti, užvesti juos ant kelio“, – sako specialistas.

Tuo tarpu pati sistema, anot specialisto, – raidos etape.

„Tai ko siekiame, dar neįgyvendinome. Vaistų paskyrimo lapą matome sistemoje, tačiau dar ne iki galo. Siekiame svertikiai pacientų ligų istorijas. Viskas bus. Darbuojamės. Kadangi sistema nėra vienyntė, turi integracijų ir su e.sveikata, atsiranda sistemos atnaujinimo darbai, procesas pastringa“, – kalba E.Bičkauskas, patikindamas, kad tikslą – vaistų suvartojimą atsekti iki jo pakuotės – gydymo įstaiga patsieks netrukus.

Paliatyvios slaugos skyriaus vedėjas, vidaus ligų gydytojas Audrys Skliutas diegiamų naujų atžvilgių nusiteikęs taip pat pozityviai: trūkščiai ir kolektyvo pasipriešinimas – tik pereinamoju laikotarpiu, sako jis.

„Čia, kaip su šuliniu: seno neužkasa, kol neiškasa naujo. Perspektyvą regiu – sistema pati pasiūlo vaistus, kurie pacientui turi būti paskirti, tad nereikia papildomai galvoti ir maišyti, kur kokie vaistai, kam tinkami. Sistema pati pasiūlo vaistų variacijas ir dozes. Mažėja klaidų tikimybė. Be to, į sistemą nereikia suvesti viso teksto, vaistų pavadinimo. Dar viena nauda, kad gydytojo paskirtą vaistą slaugytojai gali matyti nuotoliu sistemoje savo poste, nebereikia nešioti popierinių išrašų. O popieriniai dokumentai, kurie dar likę, tikiu, išnyks netrukus. Skaitmenizacijos amžiuje diegiant naujas sistemas tai neišvengiamo. Kai dabartinės sistemos veikla bus sustyguota galutinai, taps patogus visiems“, – įsitikinęs A.Skliutas. ■ RĖMIMAS

GRETA VANAGIENĖ

Rezultatas triušą atpirko

Už projekto valdymo pulsto įstojusi ligoninės direktoriaus pavaduotoja medicinai Henrieta Dabkuvienė pasakoja, jog projektas „Antimikrobinio atsparumo valdymo plėtojimas“ vykdomas, siekiant įgyvendinti Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtos programos pažangos priemonės nuostatas gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą.

Projektą įgyvendina Higienos institutas kartu su atrinktais vykdytojais – ligoninėmis, pateikusiomis paraiškias dalyvauti diegiant bandomąjį projektą. diegime.

M.Marcinkevičiaus ligoninė – viena iš nedaugelio, pasiryžusi žengti į šią visapusiškai auginančią kelią.

„Džiaugiuosi, kad turime galimybę diegti naujoves, dalyvaujame projektuose, taigi, einame koja kojon su progresu. Tinkamai paskirtas ir tinkamai suvartotas vaistas lemia paciento sveikatą. Dirbame dėl pacientų gerovės. Mūsų diegiama sistema įgalina dar ir dar kartą apgalvoti, ar pacientui tikrai reika-

linga paskirti antimikrobinų vaistų – jau pastebime, kad antibiotikų suvartojimas smarkiai sumažėjęs. Tai nustatyti padeda specialūs algoritmas“, – veikti toliau šia kryptimi nusiteikusi H.Dabkuvienė.

Ryškūs darbai pastebimi – paraiška gerinti antimikrobinį atsparumą rajoninių ligoninių lygmenyje buvo apdovanojta ir Higienos instituto.

Tiesia, projekto įgyvendinimo keliu kolegas vedanti H.Dabkuvienė pripažįsta – įgyvendinti tai nebuvo lengva. Klupdė informacinių technologijų vingiai ir trūkščiai, darbuotojų pasipriešinimas, informacijos gausa. Šiandien, susidraugavus su nauja vaistų vartojimo

stebėsenos sistema, direktoriaus pavaduotoja medicinai sako, jog pastangos, kurių prireikė, buvo vertos turimo rezultato.

„Siekiamo užtikrinti antimikrobinio atsparumo valdymo gerinimą ir taip mažinti nepagrįstą antimikrobinų vaistų skyrimą šalies ligoninėse, gerinti infekcijų prevencijos valdymą, didinti sveikatos priežiūros specialistų kompetencijas antimikrobinio atsparumo valdymo srityje“, – su projektu, kurį koordinuoja Higienos institutas, tikslu supažindina H.Dabkuvienė.

Anot jos, bandomojo modelio diegimo siekis – 2024–2026 metais išbandyti parengtą modelį visų lygių – universiteto, respublikos, regiono, rajono bei slaugos ir palaiškomojo gydymo stacionarines paslaugas teikiančiose – asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir remiantis gautais rezultatais bei diegimo dalyvių pasitylimais atlikti modelio korekcijas.

Užkerta kelią visuomenės grėsmei

Projekto kuratorė M.Marcinkevičiaus ligoninėje H.Dabkuvienė pasakoja, jog pirmoji užduotis buvo kolektyvui paaiškinti, kodėl

